

Padomi Tīmekļa servisu lietotājiem

LU ITD pakalpojumi LU lietotājiem

Autors: Kārlis Kalviškis

Pēdējie labojumi: 2021.11.10 14:43:31

Licence: CC BY-SA

Satura rādītājs

Vispārīgi norādījumi.....	3
Pieņemtie apzīmējumi rindkopām.....	3
Pieņemtie apzīmējumi atsevišķiem vārdiem.....	3
Izmantotā programmatūra uzskates materiālu sagatavošanai.....	4
Izmantotie datu avoti.....	4
LU tīkli.....	5
Pieslēgšanās no „ārpusē”.....	5
VPN.....	5
Pirmie soļi Latvijas Universitātes VPN izveidē.....	5
VPN izveide izmantojot «Windows 10».....	7
Datu pārsūtīšana.....	11
Datņu serveru izmantošana.....	11
store.lu.lv.....	11
Kad datnes nosūta LU darbinieks.....	11
Kad datnes vajag saņemt no „ārpusē”.....	13

Vispārīgi norādījumi

Pieņemtie apzīmējumi rindkopām

- Šādi apzīmē izmantojamus datus.
- ☐ Šādi apzīmē izmantojamo programmatūru. Failu pārvaldnieki, vienkārši teksta redaktori, termināļi un tamlīdzīga programmatūra šajā sarakstā netiek iekļauti.

Šāds izskatās runājamais teksts.

- ☞ Šāds izskatās veicamās darbības apraksts.

- Šāda izskatās komandrindā rakstāma komanda.

Pieņemtie apzīmējumi atsevišķiem vārdiem

Īpaši uzverama vieta tekstā. Uzsvērumš jāņem vērā veidojot titrus un aprakstus.	Šis vārds ir uzvērts.
Uzraksti svešvalodā.	Šis ir <i>vārds</i> citā valodā.
Programmatūras nosaukumi.	Šis ir « <i>programmatūras</i> » nosaukums.
Failu vārdi.	Šis „ vārds ” ir fails.
Programmatūras izvēlnes.	Šis [vārds] ir izvēlne.
Klaviatūras taustiņi.	Šo vārds raksta ar klaviatūru.
Komandrindas parametri iekļauti tekstā.	Šis vārds ir komanda.

Izmantotā programmatūra uzskates materiālu sagatavošanai.

Uzskates materiāli tiek sagatavoti *Linux* distribūcijas «*Fedora*» «*Xfce*» vidē. Dokumentācijas sagatavošanai tiek izmantots «*Libre Office*». Ekrāna ierakstam tiek izmantota «*OBS Studio*». Klaviatūras un peles darbības tiek vizualizētas ar «*kmccaster*». Tālākai video, audio un tekstu apstrādei tiek izmantots «*Audacity*», «*Avidemux*», «*ffmpeg*», «*Aegisub*», «*Geny*», kā arī paša autora veidoti *bash* un *perl* skripti.

Izmantotie datu avoti

- —

LU tīkli

Pieslēgšanās no „ārpusēs”

VPN

Pirmie soļi Latvijas Universitātes VPN izveidē

- ☛ Nav nepieciešamo failu
- ☛ *Jebkurš tīmekļa pārlūks, jebkurš teksta redaktors, kurā iespējams nomainīt fonta izmēru.*
- ☛ Atver teksta redaktora. Iestāta pietiekoši liela izmēra fontu.
- ☛ Runā un vienlaicīgi raksta: „<http://itbuj.lu.lv/>”.

Daudziem LU resursiem iespējams piekļūt tikai no LU datu tīkla.

Lai piekļūtu šiem resursiem atrodies vietā, kur tiešā veidā nevar pieslēgties LU datu tīklam, jāizmanto VPN (*Virtual Private Network*).Kā to izdarīt, aprakstīts <http://itbuj.lu.lv/> mājas lapā. (*ITBUJ – informācijas tehnoloģiju biežāk uzdotie jautājumi*).

- ☛ Atver pārlūku. Atver mājas lapu <http://itbuj.lu.lv/>.

Šajā lapā atrodama sadaļa „Bezvadu tīkli un VPN”, kurā ir apakšsadaļa „VPN konfigurēšanas pamācības”.

- ☛ Atver atbilstošo sadaļu. Kā piemēru rāda aprakstu «Microsoft Windows 10».

Šeit atrodamas pamācības, kā pieslēgties dažādu versiju «*Microsoft Windows*», ieskaitot 10., lietotājiem.

- ☛ Atgriežas uz satura rādītāja sadaļu „VPN konfigurēšanas pamācības”.

Šo pieslēgumu var izmantot arī **pavecu** *Mac OS X* un dažādu *Linux* distribūciju lietotāji.

- ☞ Piemēram atver arī „Ubuntu Linux 14.04 LTS” un parāda saturu.

Visticamāk, ka jaunāko *Linux* distribūciju lietotājiem būs jāveic papildus darbības, kuras šeit nav aprakstītas.

- ☞ Kaut vai *Linux* aprakstā, izceļ vārtejas adresi.

Windows lietotājiem galvenais ir norādīt pareizo vārteju: 5.179.0.66.

- ☞ Pārslēdzas uz teksta redaktoru. Ieraksta 5.179.0.66.
- ☞ Pārslēdzas uz pārlūku. Atgriežas uz sadaļu „Bezvadu tīkli un VPN”.
- ☞ Atver apakšsadaļu „VPN”.

Tiek piedāvāta arī otra *VPN* pieslēguma iespēja, kuru var izmantot lielākā daļa mūsdienu *OS* lietotāji. Vienīgi jāatceras, ka šo pieslēgumu **nevar ne parādīt ne pārbaudīt** esot *LU* datu tīklā.

- ☞ Atver „*LU* virtuālā privātā tīkla pakalpojums vpn.lu.lv”.
- ☞ Teksta redaktora ieraksta <https://vpn.lu.lv/>.
- ☞ Arver <https://vpn.lu.lv/>.

Lai pieslēgtos šim tīklam, nepieciešams instalēt speciālu programmatūru, kuru iegūst atverot mājas lapu <https://vpn.lu.lv/>.

- ☞ Ja ir aktivēta nospiesto taustiņu parādīšana, to atslēdz.
- ☞ Ievada savu lietotājvārdu un paroli
- ☞ Ja nepieciešams, ieslēdz nospiesto taustiņu parādīšanu.

Nepieciešams ievadīt savu *LUIS* lietotājvārdu un paroli.

- ☞ Atbilstoši izmantotajai *OS*, parāda programmatūras iegūšanu.

Līdzīgi tas notiek visās atbalstītajās operētājsistēmās. Mājas lapā esošie skripti paši mēģina (un parasti sekmīgi) noteikt, kāda OS tiek lietota.

☞ **Atgriezās uz** <https://itbuj.lu.lv/>.

Papildus paskaidrojumus lasiet *ITBUJ* mājas lapā.

VPN izveide izmantojot «Windows 10»

☛ Nav

☛ *Windows 10*

«*Windows 10*» vidē jau ir iekļauti rīki VPN izveidei.

☞ **Atver** programmatūras izvēlni uzklikšķinot uz sākuma pogas.

Vispirms jāatver datora iestatījumi (*Settings*). Tā kā šajā datorā ir instalēts «*Open Shell*», uzklikšķinot uz sākuma pogas, tiek atvērta programmatūras izvēlne, kas ir ļoti līdzīga «*Windows 7*» izvēlnei.

☞ **Uzklikšķina uz** datora iestatījumiem.

Jāizvēlas sadaļa „Tīkls un internets” (*Network & Internet*).

☞ **Uzklikšķina uz** „Tīkls un internets”.

Kreisajā malā jāatrod „VPN”.

☞ **Uzklikšķina uz** „VPN”.

☞ **Tālāk vienlaicīgi stāsta un dara.**

Jaunu VPN savienojumu izveido ar „VPN savienojuma pievienošana” (*Add a VPN connection*).

Kā VPN nodrošinātāju (*VPN provider*), jāizvēlas „Windows (iebūvētais)” (*Windows (built-in)*).

Savienojuma nosaukumu (*Connection name*) var izveidot kādu vēlas.

Servera nosaukums vai adrese (*Server name or address*) ir 5.179.0.66.

Tā kā tiek izmantots pasens *VPN* protokols, *VPN* tipu (*VPN Type*) labāk norādīt pašam. Jāizvēlas „Tunelēšanas divpunktu protokols” (*Point to Point Tunneling Protocol (PPTP)*).

Pierakstīšanās veids (*Type of sign-in info*) jāatstāj „Lietotājvārds un parole” (*User name and password*).

Līdz ar to galvenie parametri ir ievadīti, atliek tikai saglabāt uzklikšķinot uz pogas [Saglabāt] (*Save*).

Ir izveidots jauns *VPN* pieslēgums. Pievienoties var no šejienes, vai arī no pieejamo tīklu saraksta.

☞ Atzver iestatījumu logu.

☞ Sameklē tīkla ikoniņu, kas atrodas netālu no pulksteņa, un parāda, kur atrodas jaunveidotais *VPN* pieslēguma ieraksts. Mēģina savienoties.

Lai pieslēgtos, jāuzklikšķina uz [Izveidot savienojumu] (*Connect*) un jāievada savs *LUIS* lietotājvārds un parole.

Savienojums sekmīgi izveidots.

Ja nepieciešams, *VPN* savienojumu varam pārtraukt.

☞ Atslēdzas no *VPN*

Pieslēdzoties no jauna, netiek prasīts lietotājvārds un parole. Ja tas nav vēlams, pārtraucot *VPN* savienojumu, lietotājvārds un parole jāizdzēš.

☞ Atver datora iestatījumus. Stāstot sameklē „Tīkls un internets”/„*VPN*”/jaunizveidotais *VPN* savienojums.

Lai izdzēstu, jāatver atkal datora iestatījumi un jāsameklē jaunveidotais *VPN* savienojums.

Izvēloties savienojumu, tiek piedāvātas [Papildus opcijas] (*Advanced options*), kurās, savukārt, iespējams izvēlēties [Notīrīt pierakstīšanās informāciju] (*Clear sign-in info*).

👁 Izdzēš paroli.

👁 Pārbauda, vai izdzēsta mēģinot no jauna izveidot *VPN* savienojumu.

Mēģinot no jauna izveidot savienojumu, jāparādās lietotājevārda un paroles ievadišanas logam.

Ceru, ka šī pamācība bija noderīga. Paldies par uzmanību!

Datu pārsūtīšana

Datņu serveru izmantošana

store.lu.lv

Kad datnes nosūta LU darbinieks

- ☛ Vienalga kādas datnes, kuras ievietot serverī.
- ☛ *Jebkurš tīmekļa pārlūks, jebkurš teksta redaktors, kurā iespējams nomainīt fonta izmēru, programmatūra vēstuļu lasīšanai.*
- ☛ Sagatavo rakstīšanai jaunu vēstuli, ko ātri atvērt, kad vajadzēs parādīt, kur var iekopēt datņu adresi.
- ☛ Atver teksta redaktora. Iestata pietiekoši liela izmēra fontu.
- ☛ Runā un vienlaicīgi raksta: „<https://store.lu.lv/>”.

LU darbinieki lielu datņu pārsūtīšanai var izmantot serveri <https://store.lu.lv/>.

- ☛ Atver pārluku. Ieraksta adresi <https://store.lu.lv/>.

Lai varētu nosūtīt datnes, nepieciešams pieteikties ar savu *LUIS* lietotājvārdu un paroli.

- ☛ Ja ir aktivēta nospiesto taustiņu parādīšana, to atslēdz.
- ☛ Ievada savu lietotājvārdu un paroli
- ☛ Ja nepieciešams, ieslēdz nospiesto taustiņu parādīšanu.

Nosūtāmās datnes var „nomest” tam atvēlētā vietā.

- ☞ **Atver failu pārvaldnieku, „iemet” kādu datni pārlūka logā redzamajā laukā „drag & drop your files here”.**

Datnes iespējams arī pievienot izmantojot datņu izvēles logu uzklikšķinot ar peli uz pogas [Select files] vai vienkārši laukā „drag & drop your files here”.

- ☞ **Pievieno kādu datni izmantojot datņu izvēles logu.**

Pirms datņu nosūtīšanas uz serveri, iespējams izmainīt dažādus iestatījumus, tai skaitā, samazināt vai nedaudz pagarināt datņu uzglabāšanas laiku serverī.

Ja tiek atstāts ķeksis pie „Get a link instead of sending to recipients” (Iegūt adresi nevis nosūtīt to uzreiz saņēmējiem), pēc datņu augšupielādes, būs redzama adrese, kuru iespējams nosūtīt visiem, kuriem jāpiekļūst pie dotajām datnēm.

- ☞ **Izņem ķeksi „Get a link instead of sending to recipients”.**

Ir iespējams lejuplādes adresi nosūtīt uzreiz. Attiecīgi jāizpilda saņēmēju adrešu lauks un jāuzraksta pavadošās vēstules teksts. Tomēr šajā piemērā izmantošu iespēju nosūtīt vēstules vēlāk.

- ☞ **Atliek ķeksi „Get a link instead of sending to recipients”.**

Datņu augšupielādei jāuzklikšķina uz pogas [☞Send].

- ☞ **Uzklikšķina uz [☞Send].**

Ja viss noticis ka vajag, par to tiek paziņots. Lietotājs var sev nokopēt adresi, kurā glabājas augšupielādētās datnes.

- ☞ **Iekopē adresi atmiņā.**

Sadaļā [My Transfers] (Mani pārsūtījumi) adrese būs atrodama un strādās, kamēr vien datne (vai datnes) glabāsies serverī

- ☞ **Uzklikšķina uz [Upload], tad atpakaļ uz [My Transfers]. Parāda, kur atrodama adrese.**

Datņu adresi iespējams ievietot vēstules tekstā.

- ✉ Atver vēstuli iekopē adresi. Uzraksta kādas pieklājības frāzes.

Paldies par uzmanību!

Kad datnes vajag saņemt no „ārpuses”

- ☞ Vienalga kādas datnes, kuras ievietot serverī.
- 📄 *Jebkurš tīmekļa pārlūks, jebkurš teksta redaktors, kurā iespējams nomainīt fonta izmēru, programmatūra vēstuļu lasīšanai.*